

לשוננו לעם

עורכים: א' אברונין, מ' אזרחי וי' פרץ

מתוך

כרך א, חוברת ד, תש"ו

האקדמיה ללשון העברית
מוגן בזכויות יוצרים

פרופ נ"ה טורטשינר

עלבונה של שגיאה

(תשובה)

בתשובה על שאלה שנשאלתי, הוריתי על הטעות שבשימוש הפועל "שרר" (שי"ן שמאלית) שלא במקומו, כשאין כוונתנו לשררה ממש, אלא כשפועל זה בא כחיקוי ללועזית, במשמעת "נמצא", "היה שרוי" בלבד. ועתה תובע מר א. איטי-גון את עלבונה של שגיאה זו, בטענה שכבר השתרשו ביטויים כגון: השתרר שקט וכדומה בספרותנו, בהתאם לשימוש פעלים במשמעות דומה גם ברוסית וב-פולנית ובצרפתית.

ודאי, יש שפות, שבהן התפתחה הוראת פועל במשמעות "שלט" "שרר", עד שהוא בא אף שלא כמשמעותו. אך יש שפות אחרות, שבהן אין הדבר כך, שנשמרה בהן הוראת הפועל הנכונה, וכן העובדות בעברית בכל המקורות. ולמשמעות החדשה, האחרת, יש פועל מתאים, והוא שקט ש ר ו י, ואם תרצה אף: שקט מ ש ת ר ה (בשי"ן ימנית), ואך בשעה שאתה משתמש בתמו-

נה על האבקות הלשון וכדומה, ההולכת ומשתלטת, רק שם תבחר בפועל כגון "השתלט", "השתרר".

ואמנם התפשטה השגיאה, ואף השתלטה והשתררה. אבל כך הולכות ומשתלטות בלשונו שגיאות הרבה. וזה תפקיד המדור "לשונו לעם" להורות על שיבנשים ההולכים ומשתלטים בהשפעת הלועזים, ולנסות להעמיד ביטוי עברי נכון במקומם. אפשר שלא נצליח בכל, אך עלינו לנסות, ולמעשה הצלחנו לעקור כמה שגיאות מלשונו החדשה. ואם אין הצדקה אחרת לשגיאה מוכחת אלא זו, שבאין מבין, בהסח הדעת, דשו בה, אין ללמד עליה סניגוריה. שאם לא כן, אנו מפקירים את לשונו למשבשים, וכל המרבה לשבש ולהלעין, הרי זה משובח.
